

Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13 ble lagt fram 3. desember 2007 med APR 2009
høringsfrist 15. februar 2009.

JUSTISDEPARTEMENTET	
SAKSNO:	200801140
AND/ONTOR:	LOV/EO/TKH
AVT/UTP/RE:	101
AVT/UTP/RE:	101

Utvalget har vært bredt sammensatt hvor mandatet bl.a var å utrede behovet for lovendringer som kan trygge samisk bruk av grunn og naturressurser, utrede lokal forvaltning av grunn og naturressurser samt vurdere reindriftens arealbruk og rettigheter. Sentrale føringer for mandatet var bl.a at forslagene skal trygge samenes muligheter til å utnytte naturressursene, at hensynet til å bevare samisk kultur og levemåte skal stå sentralt og at forslagene skal ligge innenfor folkerettens rammer. Samtidig skal den ikke-samiske befolkningens rettigheter anerkjennes og forslagene så langt som mulig virke konfliktdempende.

Utredningen er omfattende og munner ut i forslag til følgende 3 nye lover:

- 1) Lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms og sørover (Kartleggings- og anerkjennelsesloven)
- 2) Lov om rettsforhold og disponering over grunn og naturressurser på Hålogalandsalmenningens grunn i Nordland og Troms (Hålogalandsloven)
- 3) Lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnet i tradisjonelle samiske områder (Saksbehandlings- og konsultasjonsloven).

Det er bl.a forslått endringer i fjelloven, reindriftsloven og friluftsløven.

Områdestyret viser til at utvalget har gjort et godt og grundig arbeid på flere områder i innstillingen, samtidig som områdestyret også finner utredningen mangelfull på områder som har vesentlig betydning for reindriften. Disse utfordringene er grundig problematisert og belyst i høringuttalelsen fra Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL), og områdestyret vil derfor i all hovedsak vise til denne uttalelsen. Dette innebærer at områdestyret støtter NRLs uttalelse fullt og helt, både i forhold til grunnleggende synspunkter, konkrete forslag og vurderinger som er gjort i forhold til folkeretten og urfolksretten.

Områdestyret vil med utgangspunkt i NRLs uttalelse fremheve noen sider i forhold til reindriften.

Områdestyret mener at det ikke vil være hensiktsmessig å vurdere forvaltningsmodeller før identifisering av rettigheter er sluttført. Utfallet av identifiseringsprosessen vil danne et bedre grunnlag for å vurdere forvaltningsmodeller, bl.a fordi man da vet hvilke områder som vil omfattes av forvaltningen. Inntil identifiseringsprosessen er gjennomført, bør dagens forvaltning med Statskog opprettholdes. Dette under forutsetning av at den samiske representasjonen styrkes slik at samene sikres en reell innflytelse på forvaltningen.

Når det gjelder selve identifiseringsprosessen, må det overordnede målet være å kartlegge og anerkjenne samenes *kollektive* rettigheter til land og vann med utgangspunkt i faktisk historisk bruk.

For reindriften er en av de viktigste utfordringene å sikre og verne beitearealene for en fremtidig reindrift. I samerettsutvalgets mandat står det eksplisitt at *"utvalget bør særlig vurdere reindriftens arealbruk og rettigheter, med sikte på å kunne opprettholde og utvikle en bærekraftig reindriftnæring."* Ut fra det mandatets ordlyd var det forventet at utvalget

ville komme med forslag til reindriftsloven om et sterkere arealvern i form av en hjemmel som sikrer reindriften mot inngrep. En slik hjemmel vil gi en garanti for at reindriftens arealer skal opprettholdes for fremtiden. Selv om utvalget viser til viktigheten av å sikre reindriftens arealer, er det ikke foreslått noe konkret ordlyd i forhold til loven. Områdestyret vil derfor spesielt få påpeke nødvendigheten av at en slik hjemmel inntas i loven. Som et ledd i dette vil det også være viktig at det inntas en hjemmel i loven som gir reindriften mulighet til å samtykke i forhold til inngrep.

Fra Områdestyrets side er det viktig å understreke at reindriftsretten ikke bare omfatter retten til beite, men også retten til å bruke/høste av ulike fornybare ressurser. I tidligere reindriftslovgivning het det bl.a at *"I statens matrikulerte skoger og høyfjellsstrekninger innenfor reinbeiteområde skal reindriftsutøvernes adgang til jakt, fangst og fiske være som den har vært fra gammelt av"*. I denne sammenheng fremmet utvalgets mindretell et forslag om at elgjakten bør inntas i reindriftsloven, noe Områdestyret støtter. En slik lovhjemmel vil bidra til rette opp en gammel urett.

Når det gjelder oppnevning av områdestyrer og reindriftsstyre, samt reindriftas departementale tilknytning er dette hjemlet i reindriftsloven. Disse styringsorganene har direkte innvirkning på forvaltningen av reindriftas arealer og bør derfor bestå av personer med reindriftsbakgrunn. Oppnevningen er et viktig element i retten til selvbestemmelse i hht. folkeretten samt FNs urfolksdeklarasjon og burde derfor vært innenfor rammen av samerettsutvalgets mandat.

Når det gjelder utvalgets forslag om forvaltningsordninger for Troms, vil områdestyret understreke betydningen av at reindriften sikres reell innflytelse i arealforvaltningen, både i forhold til en midlertidig forvaltning og en framtidig forvaltning. Områdestyret støtter ikke utvalgets forslag om å opprette ulike forvaltningsorgan i områdene sør for Finnmark. En slik fragmentering vil både kunne virke splittende på næringen og gi rom for forskjellsbehandling. Det vil også bli arbeidskrevende å måtte forholde seg til ytterligere flere forvaltningsnivåer. Det må derfor opprettes et enhetlig forvaltningsorgan for hele det samiske området sør for Finnmark.

Områdestyret stiller seg kritisk til den foreslåtte endring i reindriftslovens § 63, der utvalget foreslår å fjerne Områdestyrets myndighet om å legge ned midlertidig forbud mot inngrep. Denne hjemmelen er i stedet tiltenkt Jordskifteretten. Områdestyret mener at før Jordskifteretten skal kunne behandle reindriftsrelaterte spørsmål, må domstolen tilføres en bred reindriftskompetanse.

Når det gjelder utvalgets forslag om områdevern, er Områdestyret opptatt av at disse områdene ikke blir et mål for friluftsbasert reiseliv og turisme. Regjeringen har som uttrykt mål å utvikle verneområder gjennom å satse på denne type virksomhet, noe områdestyret er meget skeptisk til. Områdestyret er opptatt av at reindriften skal kunne bruke områdene slik de alltid har gjort, uavhengig om hvorvidt det inngår i en verneplan eller ikke. På denne bakgrunn støtter områdestyret forslaget om at nye områder ikke skal vernes før det er gjennomført en kartlegging.

Områdestyret vil særlig understreke at utvalgets forslag til reindriftslov, konsultasjonslov og lov om saksbehandlingsregler samt andre lovendringsforslag som synliggjør hensynet til reindrifta, må gjennomføres fortest mulig og uavhengig av den videre prosess med samerettsutvalgets innstilling.